
Tillåtelse att visa smärta

Hur kan din häst visa att sadeln gör ont?

Att den har ont i magen?

Att den av någon anledning inte orkar idag?

Hur kan den visa att den har ont i musklerna som gör att det är svårt för den att stå stilla när du kratsar hovarna eller när hovslagaren är där?

Om vi vill att hästarna ska tala om för oss att något är fel måste vi också TILLÅTA det. Vi måste lyssna när de viskar om det första gången. Vi måste börja se hästens olika signaler och *fula beteenden* som kommunikation, vilket är precis det du läst om i detta kapitel!

Att tillåta hästen att visa smärta - är den viktigaste anledningen till varför vi inte vill att våran

häst ska vara 100% lydig. Om något inte stämmer måste den kunna säga det utan att få en negativ konsekvens för det.

Vi har lärt oss att vi inte vill att hästen ska ...
lägga öronen bakåt och titta surt på oss, eller
lyfta ett bakben när vi spänner sadelgjorden, eller
lägger på täcket eller
bara borstar någonstans...

Om vi väljer att säga åt hästen, eller tränar bort det på något vis, så **måste** vi fundera på hur hästen istället ska kunna tala om att något är obehagligt.

Här är en lista på beteenden hos ridhästen som tyder på smärta från [RHpE, The Ridden Horse Pain Ethogram](#):

Om en häst uppvisar åtta eller fler av följande 24 beteenden är det troligt att den upplever muskuloskeletal smärta (smärtor i Muskel-skelettsystemet — Rörelseapparaten och bindväv — Rörelseorgan).

- * Upprepade förändringar av huvudposition (upp / ner), inte i takt med trav
- * Huvudet lutas åt ett håll eller lutas fram och tillbaka upprepade gånger
- * Huvudet hålls "framför vertikalt" (mer än 30 grader) i 10 sekunder eller mer
- * Huvudet hålls "bakom vertikalt" (mer än 10 grader) i 10 sekunder eller mer
- * Huvudpositionen ändras regelbundet, kastas eller vrids från sida till sida, korrigeras ständigt
- * Öronen roterade bakåt vertikala eller plana (ett eller båda) i fem sekunder eller mer. Ligger platt bakåt upprepade gånger
- * Ögonlock stängda eller halvstängda i två till fem sekunder; blinkar ofta
- * Sclera (ögonvitorna) exponeras upprepade gånger
- * Intensiv blick (glaserat uttryck, "zonat ut") i fem sekunder eller mer
- * Öppnar och stänger munnen upprepade gånger med separering av tänderna, i 10 sekunder eller mer
- * Sticker/hänger ut tungan eller rör den in och ut upprepade gånger
- * Bettet dras genom munnen på ena sidan (vänster eller höger) upprepade gånger
- * Kniper in svansen tätt till mitten eller hålls åt sidan
- * Hästen viftar svansen i stora rörelser: upprepade gånger upp och ner / sida till sida / cirkulärt; upprepade gånger under övergångar

-
- * Hästen rusar - forcerat tempo (över 40 travsteg per 15 sekunder); oregelbunden rytm i trav eller galopp; upprepade förändringar av hastighet i trav eller galopp
 - * Går för långsamt (frekvensen för travsteg mindre än 35 per 15 sekunder); passage-liknande trav
 - * Bakbenen följer inte frambenens spår utan avviker upprepade gånger åt vänster eller höger; på tre spår i trav eller galopp
 - * Upprepade galoppombyten, korsgalopperar - byter spontant fram eller bak i galoppen.
 - * Spontana gångartsförändringar (t.ex. bryter från galopp till trav eller trav till galopp)
 - * Snubblar mer än en gång; släpar bakhovarna i backen - lyfter inte hoven ordentligt.
 - * Plötsliga vändningar, slänger sig åt sidan, lättskrämd
 - * Motvilja mot att gå framåt (måste drivas på / eller ges muntlig uppmuntran); slutar spontant
 - * Stegrar
 - * Bockar eller sparkar bakut (en eller båda bakbenen)

<https://www.youtube.com/watch?v=OoxdqCDJXSI>

Nedan kan du läsa några kommentarer där våra elever berättar hur just deras hästar talar om när något inte stämmer:

"Mitt sto stannar, går iväg när hon inte är med på noterna. Får vara väldigt lyhörd när jag sadlar. Om det inte är ok, så vänder hon på huvudet och buffar till en."

"Vår häst stannar när den inte vill, slår hoven i marken eller vänder om mm - han är extremt tydlig."

*"Har ett gammalt sto som är väldigt tydlig när det är något fel eller hon inte tycker om. Hon visar det med öronen bak och slår med svansen lyssnar jag inte då så kan hon komma mot mig som hon ska bita mig
Hon kan även lyfta bakbenet om jag inte lyssnar men sparkar inte mot mig."*

"Baloo-går undan, stannar. Går att "övertala" om man väntar och frågar en gång till (inte alltid dock)

*Vísir slutar äta/ta belöning, stannar, går undan. Går inte att "övertala"
Sterkur (1,5 år) säger sällan nej, tror han är alldeles för nyfiken och ungdomligt "korkad" för att inte alltid hänga på allt ?Dock visar han tydligt när han inte förstår genom att flytta sig, vifta med hingstbenet och buffla sig."*

"Båda mina är extremt kommunikativa men på olika sätt. Mitt sto har jag startknappar och

-beteenden för vilket ger henne utrymme att säga nej. Henne känner jag också så väl att jag skulle se och reagera om hon inte betedde sig som vanligt. Min nya valack "talar" än så länge med väldigt hög röst dvs lyfter bakbenet, nappar efter mig etc när han är missnöjd, troligtvis en kombination av att jag behöver bli bättre på att se hans små signaler och att han är ovan vid att jag lyssnar och ännu inte riktigt litar på att jag kommer att göra det."

"Dagarna innan brunst visar min unghäst tydligt att hon inte vill göra nåt, då är det bara att låta henne vara, då rör hon sig hela tiden när vi grejar med henne, vill inte ens gå ur boxen på kvällen efter hon kommit in ?"

"Min ena blir slö och supertjurig om det är något. Det gäller även om man får för sig att rida efter kvällsmaten ? har gjort det nån gång men blir bara en skrittur för han vägrar samarbeta och bara stannar och försöker vända.. numera får han en extra vilodag om jag inte hinner innan ? min andra är svår men blir mer stressad och höjer huvudet om det är något. Samt är han väldigt bestämd med vad han vill göra, blir något för jobbigt stegrar han och det tar jag ju som ett "det här tänker jag inte göra" men måste verkligen försöka hitta någon signal jag kan lära mig innan dessa viftande framben är inte så roliga vare sig jag står på backen eller sitter på ?"

"Det har varit så viktigt med min ena pojke att alltid vara extremt lyhörd, för han börjar alltid med att bara springa. Fortare och fortare och lyssnar man inte då måste han ju hitta på nåt annat. Han vill alltid så väl så det gäller att läsa de där pyttesmå signalerna. Det har inte varit ett problem för mig men han har varit utlånad en period till en som inte lyssnade utan bara försökte "rida igenom" alla hans rop på hjälp så vi fick akut hämta hem honom och det tog ett år att bygga upp tilliten igen.....?"

Sen hade jag mitt sto som gav så små signaler, det hon gjorde när hon inte gillade något var att knipa med näsborrarna och knipa ihop ena ögat och blänga på mig. Då visste jag att något inte var bra!"

Du får också hemskt gärna dela med dig i en kommentar nedan!

Här är en föreläsning av forskaren som tagit fram ridden horse ethogram:

https://www.youtube.com/watch?v=X-nNiGU_Jmg